

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آشنایی با

۸ سال دماغ مقدس

علی رحمتی

سرشناسه	:	رحمتی، علی، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	:	آشنایی با ۸ سال دفاع مقدس / علی رحمتی؛ به سفارش مرکز آموزش علمی - کاربردی دادگستری استان زنجان.
مشخصات نشر	:	تهران: علی رحمتی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۰ ص.
شابک	:	۱۰۰۰۰۰ ریال 4-6103-978-600
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷
موضوع	:	Iran-Iraq War, 1980-1988
موضوع	:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ - علل
موضوع	:	Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Causes
شناسه ابروده	:	مرکز آموزش علمی - کاربردی دادگستری کل استان زنجان
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۱ / ۳۴۴۲ / ۱۶۰۰ DSR
رده بندی دیویی	:	۹۵۵/۰۰۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۳۶ - ۲۱

آشنایی با ۸ سال دفاع مقدس

مؤلف: علی رحمتی

با همکاری مرکز آموزش علمی - کاربردی دادگستری استان زنجان

ناشر: مؤلف

نوبت چاپ: اول - پاییز ۹۵ - زنجان

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

امور فنی: کانون رسا (۰۲۴ ۳۳۳۳۳۴۴۴)

طرح روی جلد: محی الدین اسکندری

ISBN: 978-600-04-6103-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۴-۶۱۰۳-۴

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری و ترجمه برای مؤلف محفوظ است.

۷	پیشگفتار.....
۹	مقدمه.....

فصل اول کلیات تعاریف و مفاهیم دفاع، جهاد و جنگ

۱۳	هدف کلی و اهداف رفتاری.....
۱۴	تعریف جنگ.....
۱۶	علل و انگیزه‌های جنگ.....
۱۶	تعریف دفاع و انواع آن.....
۱۷	دفاع مقدس.....
۱۸	اهمیت دفاع.....
۱۹	تعریف جهاد.....
۲۰	دفاع و جهاد در ایران.....
۲۴	دفاع و جهاد در اسلام.....
۲۶	جایگاه دفاع و مقاومت در دستور قانون اساسی.....
۲۷	تاریخچه دفاع در جهان و ایران.....
۲۹	دفاع و جنگ از نگاه حضرت اسام خیمه (ره).....
۳۲	دفاع و جنگ از نگاه مقام معظم رهبری.....
۳۶	جنگ از نگاه غربی‌ها و مارکسیست‌ها.....
۳۸	آزمون پیشرفت تحصیلی.....

فصل دوم علل و ریشه‌های جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

۴۰	هدف کلی و اهداف رفتاری.....
۴۱	علل و ریشه‌های جنگ تحمیلی عراق علیه ایران.....
۴۲	اختلافات مهم ایران و عثمانی‌ها.....
۴۳	مهم‌ترین قراردادهای منعقد شده بین ایران، عثمانی و عراق.....
۵۲	تجزیه و تحلیل مفاد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.....
۵۴	آزمون پیشرفت تحصیلی.....

فصل سوم بررسی دلایل حمله عراق به ایران

۵۶	هدف کلی و اهداف رفتاری.....
۵۷	شرایط حاکم بر ایران قبل از شروع جنگ تحمیلی.....
۶۷	شرایط حاکم بر عراق قبل از تجاوز به ایران.....
۷۰	مهم‌ترین اهداف تجاوز عراق به جمهوری اسلامی ایران.....
۷۶	زمینه سازی آغاز تجاوز عراق به ایران.....
۷۸	مهم‌ترین ادعاهای عراق قبل از حمله به خاک ایران.....

۸۰	تجاوز سراسری رژیم بعثی عراق به ایران
۸۱	موضع‌گیری حضرت امام خمینی (ره) در برابر تجاوز عراق
۸۴	عملیات مروارید
۸۵	مقاومت مردمی در برابر تجاوز عراق
۸۶	واکنش دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی
۸۸	آزمون پیشرفت تحصیلی

فصل چهارم بررسی چگونگی مقاومت و دفع تجاوز عراق

۹۰	هدف کلی: اهداف رفتاری
۹۱	مراحل: فاعل، مدس
۹۱	مرحله اول: زمینه‌ساز: آغاز تجاوز
۹۳	مرحله دوم: پیشروی متجاوز
۹۴	مرحله سوم: توقف پیشروی
۹۵	مرحله چهارم: پاکسازی - رومن: منادات اشغالی
۹۶	مرحله پنجم: تعقیب متجاوز
۹۶	مرحله ششم: تنبیه متجاوز
۹۷	مرحله هفتم: نجات متجاوز
۹۷	مرحله هشتم: تجاوز مجدد رژیم بعثی عراق با همکاری منافقین
۹۸	مرحله نهم: مقابله مجدد با متجاوزین رژیم بعثی عراق و منافقین
۹۸	مرحله دهم: مداخله سازمان ملل متحد
۹۹	مرحله یازدهم: پایان جنگ
۹۹	مهم‌ترین عوامل افزایش توان دفاعی ایران
۱۰۳	عملیات‌های مهم و سرنوشت‌ساز درون مرزی رزمندگان اسلام
۱۰۹	آزمون پیشرفت تحصیلی

فصل پنجم چگونگی تعقیب و تنبیه متجاوز

۱۱۱	هدف کلی و اهداف رفتاری
۱۱۲	عوامل موثر ادامه جنگ بعد از فتح خرمشهر
۱۱۳	عملیات‌های مهم برون مرزی رزمندگان اسلام جهت تنبیه متجاوز
۱۱۴	عملیات خیبر
۱۱۵	عملیات بدر
۱۱۷	عملیات والفجر ۸
۱۱۹	اهمیت عملیات والفجر ۸
۱۲۰	عملیات کربلای پنج
۱۲۲	اهمیت عملیات کربلای پنج

۱۲۲	 عملیات والفجر ۱۰
۱۲۵	 آزمون پیشرفت تحصیلی

فصل ششم بررسی روند پایان جنگ تحمیلی

۱۲۷	 هدف کلی و اهداف رفتاری
۱۲۸	 بررسی چگونگی روند پایان جنگ تحمیلی
۱۳۱	 قطعنامه‌های صادره از سوی سازمان ملل متحد
۱۳۸	 زمینه‌های صدور قطعنامه ۵۹۸
۱۴۱	 متن قطعنامه ۵۹۸
۱۴۲	 ویژگی‌های قطعنامه ۵۹۸
۱۴۳	 حوادث پس از صدور قطعنامه ۵۹۸
۱۴۳	 مواضع ایران و عراق در قبال قطعنامه ۵۹۸
۱۴۵	 مهم‌ترین عوامل پیش از نامه ۵۹۸ از سوی ایران
۱۵۱	 قطعنامه ۵۹۸ از نگاه حضرت امام خمینی (ره)
۱۵۴	 قطعنامه ۵۹۸ از نگاه مقام معظم رهبری
۱۵۴	 قطعنامه ۵۹۸ از نگاه آقای هاشمی رفسنجانی
۱۵۵	 چگونگی اجرای قطعنامه ۵۹۸
۱۶۶	 آزمون پیشرفت تحصیلی

فصل هفتم نتایج و دستاوردهای هشت سال دفاع مقدس

۱۶۸	 هدف کلی و اهداف رفتاری
۱۶۹	 مهم‌ترین دستاوردهای سیاسی و نظامی هشت سال دفاع مقدس
۱۷۴	 مهم‌ترین دستاوردهای فرهنگی و اجتماعی هشت سال دفاع مقدس
۱۸۱	 مهمترین دستاوردهای بین‌المللی هشت سال دفاع مقدس
۱۸۷	 مهم‌ترین دستاوردهای هشت سال دفاع مقدس از نگاه حضرت امام خمینی (ره)
۱۸۸	 عوامل موثر پیروزی جمهوری اسلامی ایران در دفاع مقدس
۱۹۱	 نتیجه‌گیری
۱۹۴	 آزمون پیشرفت تحصیلی
۱۹۵	 منابع و مآخذ

پیشگفتار:

اول: سلام!

دوم: معتمد که باید نوشت!

که به خاطر کسانی که ندیده‌اند و نشنیده‌اند!

که به خاطر کسانی که نمی‌خواهند ببینند و بشنوند!

که تا دست فردا از زیر پاها خالی نماند!

که تا یاد آن مردان و زنان آسمانی در انبوه روزمرگی‌ها فراموش نشود!

که تا آنانی که ندیده‌اند بدانند آنها که بودند، چگونه ایثار کردند، چگونه به خاک

افتادند، چه می‌گفتند و چه می‌خواستند!

که تا پیوند نسل اول با نسل‌های آینده و یکی از انتظارات شهدا و رزمندگان اسلام، که

نهاده‌سازی فرهنگ جهاد و ایثار در اندیشه، باور و منش جوانان و مسئولین است محقق

شود.

که برای افزایش بصیرت و هوشیاری؛

که برای ایجاد فضا و روحیه سازندگی و پیام‌رسانی درست؛

که تبیین ساختار ناکارآمدی نظام حاکم بر جهان؛

که برای اثبات حقانیت نظام جمهوری اسلامی؛

که نهاده‌سازی کردن دفاع و فرهنگ مقاومت عاشورائی و ایثار و شهادت؛

که جلوگیری از تکرار وقایع تلخ صدر اسلام؛

که تبیین نقش ولایت فقیه در حفظ و انسجام مدیریت جامعه در مواقع سخت و بحرانی از

جمله سازماندهی ارکان دفاعی کشور؛

که برای ایجاد باور که دفاع همیشه لازم است؛

چرا که بیان این موارد از رسالت سنگین یادگاران دفاع مقدس می‌باشد.

که تا برگ‌های کاغذ، پرده‌ای میان ما و آتش دوزخ باشد! که پیامبر رحمت حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم فرموده‌اند:

«هرگاه مؤمنی از جهان درگذرد و تنها یک برگ کاغذ از خود میراث بگذارد که بر آن دانشی نوشته باشد همان یک برگ پرده‌ای میان او و آتش دوزخ خواهد بود.»^۱

علی رحمتی

^۱ - امالی شیخ صدوق، ج ۳، ص ۴۰

وَكَايِن مِّن نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِيشُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا

وَمَا اسْتَكَاثُوا^۱ وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ: چه بسیار رخ داده که پیامبری جمعیت زیادی از پیروانش در جنگ کشته شده و با این حال اهل ایمان، با سختی‌هایی که در راه خدا به آنها رسید، مقاومت کردند و هرگز بیمناک و زبون نشدند و سر در برابر دشمن فرود نیاوردند و راه صبر پیش گرفتند که خداوند صابران را دوست می‌دارد.^۱

جنگ یک از عناصر دیرین تاریخ بشری است، به طوری که جامعه‌شناسان آن را به عنوان یک پدیده ای استعاری قلمداد نموده‌اند. در طول ۵ هزار سال تاریخ تمدن بشری، بیش از ۱۴ هزار جنگ شده و در این جنگ‌ها قریب به چهار میلیارد انسان جان باخته‌اند. گفته‌اند روزهای این جنگ و مناقشه در طول چند هزار سال تمدن بشری، به تعداد روزهای یک سال نمی‌رسد در طبع ۴۵ سال، از سال ۱۹۴۵ تا سال ۱۹۹۰ در کره زمین فقط ۳ هفته بدون جنگ بوده است و اگر این جنگ‌ها در کشورهای جهان سوم به وقوع پیوسته و در قرن بیستم بیش از ۲۲۰ جنگ صورت گرفته که ۲۰۰ میلیون تلفات انسانی در پی داشته است.^۲

علی‌رغم اینکه جنگ یک حادثه تلخ محسوب می‌شود و ظاهر رفتار خشن بشری است و بروز آن پیامدهای ناخوشایندی داشته و حتی شنیدن اخبارش آزار دهنده می‌باشد، ولی عبرت‌ها و تجارب و اندرزهای نهفته در آن، به قدری اهمیت دارد که تلاش برای استخراج و بهره‌وری از آن‌ها یک امر ضروری و همواره مورد توجه کشورها بوده است. حتی کشورهایی که خود شروع کننده و متجاوز بوده‌اند، پس از گذشت سالیان طولانی، برای حفظ آثار جنگ و پاسداشت انسان‌هایی که در آن دوران حضور داشته‌اند ارزش والایی

^۱ - سوره آل عمران، آیه ۱۴۶

^۲ - عملیات نهضت مقاومت، ص ۱۳-۱۴

فائلند و در این راستا اقداماتی از قبیل ایجاد موزه‌ها و تندیس‌هایی از قهرمانان جنگ آن کشور (ارج نهادن در حد سرباز گمنام) انجام می‌شود.

بنابراین زنده نگه داشتن تاریخ هر سرزمین بر مردم آن لازم است، به خصوص قطعه‌هایی از تاریخ که حاصل مقاومت‌های شگرف، جانبازی‌ها و حماسه‌آفرینی‌های عظیم در برابر متجاوزان می‌باشد، آن هم در زمانی که هیچ آمادگی مقابله با متجاوزین وجود نداشته است.

مرز و بوم ما ایران نیز هر چند در مقاطع مختلف تاریخ شاهد تاخت و تازهای متعدد و مقاومت در برابر آن بوده است، اما در جنگ تحمیلی هشت ساله رژیم بعثی عراق، شاهد بزرگترین، گزیده‌ترین و طولانی‌ترین جنگ یک‌پارچه در تاریخ خود بود.

از آنجا که انقلاب سرزمین را عصر حاضر به عنوان مانعی جدی در راه نظم نوین جهان مطرح گردیده، استعمار جهانی با تمام قوا برای رفع این مانع به میدان آمده و از تمامی حربیه‌ها جهت خاموش کردن این نه الهی استفاده کرد و جنگ یکی از مهمترین حربیه‌های استعمار در این راستا بود.

مطالعه تاریخ برای جوانان این فایده دارد که آنها را زودتر از معمول به سطح عصر خویش می‌رساند و به آنها اجازه می‌دهد تا عواملی را که در جهان آنها حاکم بوده و هنوز هست را بهتر بشناسند و تمیز دهند، در حقیقت یکی از بهترین راه‌های شناخت هر مساله مطالعه گذشته آن است و شاید در میان دستاوردهای بسیاری هیچ پدیده‌ای به اندازه تاریخ، انسان را به مرزهای رشد و بلوغ نزدیک نکرده است. دستیابی به اسرار تاریخ و کشف عبرت‌های آن همیشه رمز موفقیت جوامع ژرف‌اندیش بوده و کسانی که از تاریخ گذشته عبرت نگرفته‌اند بهای سنگینی پرداخته‌اند و گاهی اوقات به نابودی کامل آنها منجر شده است. نزدیک دویست سال از قرارداد ننگین ترکمن چای می‌گذرد اما هنوز احساس حقارت و ذلت در بین مردم ایران باقی است.

با توجه به اینکه زیربنای توسعه پایدار و همه جانبه کشورها در گرو منابع انسانی، آموزش اثربخش و آگاهی مردم از گذشته ملت‌ها می‌باشد، بنابراین ضرورت دارد جوانان گرامی با فداکاری و ایثارگری‌های افتخارآفرین رزمندگان اسلام آشنا شوند. بر این اساس کتاب

آشنایی با مبانی هشت سال دفاع مقدس در قالب هفت فصل جهت استفاده علاقه‌مندان عزیز به شرح زیر فراهم شده است:

- فصل اول: آشنایی با تعاریف و مفاهیم دفاع، جهاد و جنگ
 - فصل دوم: بررسی علل و ریشه‌های مناقشات ایران و عراق
 - فصل سوم: بررسی دلایل حمله عراق به ایران
 - فصل چهارم: بررسی چگونگی مقاومت و دفع تجاوز عراق
 - فصل پنجم: تعقیب و تنبیه متجاوز
 - فصل ششم: روند پایان جنگ
 - فصل هفتم: بیخ‌ساز و تاوردهای هشت سال دفاع مقدس
- به رغم همه تمهیدات و تلاش‌های انجام گرفته، براین باوریم که اثر حاضر خالی از اشکال نمی‌باشد. بی‌گمان ارائه نظرات، پیشنهاد و نقدهای سازنده‌ی اساتید گرامی، صاحب‌نظران ارجمند و دانشجویان عزیز، ما را در رفع نواقص این کتاب و آثار آتی یاری خواهد نمود. استدعا داریم با ارائه نظرات خود بهترین بنده را به این حقیر اهدا فرمایند.

علی رحمتی